

Bildande av naturreservatet Tattamåla

Beslut

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken, det på bifogad karta angivna området omfattande del av fastigheten Tattamåla 1:1 i Hällaryds socken, Karlshamns kommun och del av fastigheten Halahult 1:80 i Åryds socken, Karlshamns kommun som naturreservat.

Länsstyrelsen beslutar vidare, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm om föreskrifter enligt nedan för naturreservatet.

Naturreservatet skall benämnas **Tattamåla**

Administrativa data

Objektnamn	Tattamåla
Objektnummer	10 02 81
Objektkod och namn i Natura 2000	SE0410198 Tattamåla (del av reservatet, 59,5 ha)
Skyddsform	Naturreservat
Befintligt områdesskydd	Biotopskydd, 1,7 ha inom fastigheten Halahult 1:80
Areal	170 ha
Län	Blekinge län
Kommun	Karlshamn kommun
Församling och socken	Hällaryds och Åryds socken
Naturgeografisk region	Blekinges sprickdalsterräng och ekskogsområde (9)
Kulturgeografisk region	Sydsvenska odlingsbygderna
Avrinningsområde	84-85/120 Årydsån, Hällarydsån
Lägesbeskrivning	Ca 2 km S om Halahults samhälle
Hänvisning till digitala gränser	Mittpunktskoordinater: X = 1449736 Y = 6239402
Karta	Ekonomiska kartan: 03489, 03580, 03479, 03570 Topografiska kartan: Karlshamn 3E NO, Karlskrona 3F NV
Fastigheter	Del av fastigheten Tattamåla 1:1 och del av fastigheten Halahult 1:80
Kategori av markägare	Tattamåla 1:1 – Clemedtsson, Peter Clemedtsson, Jenny Clemedtsson, Bengt Halahult 1:80 – Johansson, Elsie Johansson, Klas

Servitut	Väg- och vattenservitut till förmån för fastigheten Tattamåla 1:2. Kraftledning 10-IM3-55/31.1, 10-IM3-49/1745.1
Samfälligheter	Fisket i sjöar och vattendrag inom Halahults by
Nyttjanderätter	Betesrätt
Förvaltare	Länsstyrelsen i Blekinge län
Markslag och naturtyper (ha):	Totalt 170,0 ha
Skogsmark	Totalt 129,6 ha
Våtmark	Totalt: 9,5 ha
Naturbetesmark	Totalt: 8,0 ha
Sötvatten	Totalt: 20,2 ha
Kultiverade fodermarker/ åkrar	Totalt: 1,3 ha
Övriga	Totalt: 0,2 ha
Planförfattare	Åsa Nilsson

Beskrivning av området och skälen för beslutet

Reservatet är beläget i Karlshamns kommun, ca 2 km söder om samhället Halahult, i ett för Blekinges sprickdalsterräng- och ekskogsområde karaktäristiskt småkuperat, mosaikartat och sjörikt landskap. Höjden över havet varierar mellan 40 till 70 meter. Den del av reservatet som ingår i Natura 2000 (59,5 ha) domineras av Natura 2000-typen västlig taiga (9010*) och ek-avenbokskog av buskstjärnblommatyp (9160) med mindre inslag av boreonemorala, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora (9020*), bokskog av fryletyp (9110), äldre ekskogar på sura marker (9190), samt lövsumpskogar av fennoskandisk typ (9080*). Äldre kartmaterial visar att skogen har lång kontinuitet i området. Den äldre tallskogen (100-135 år) på fastigheten Tattamåla 1:1 är förmodligen uppkommen efter brand. I blockrikare delar växer en urskogsartad ädellövskog med ett mycket stort innehåll av senvuxna träd och död ved i olika former. I området har nyckelbiotopsinventering, översiktlig inventering av svampfloran, vedlevande insekter och häckfågelfaunan genomförts. Härvid har sju stycken nyckelbiotoper på sammanlagt ca 8,7 ha, ett biotopskyddsområde på ca 1,7 ha och ett flertal intressanta insektslokaler avgränsats. Följande rödlistade arter har påträffats: vedtrappmossa, savlundlav, rosa lundlav, stor knopplav, bokkantlav, bokfjädermossa, bokvårtlav, grå skärelav, pulverklubba, ägghättemossa och rutkremla. Dessutom har förekomst av ett flertal olika signalarter noterats.

Hagmarksområdet öster om sjön Bökesjön uppmärksammades i samband med ängs- och hagmarksmarksinventeringen år 1989. Naturbetesmarken är ädellövdominerad och inom vissa delar lundartad. De mest utbredda vegetationstyperna är rödvenäng, örtrik friskäng och tuvtåteläng med en artrik flora innehållandes bl. a darrgräs, gullviva, svinrot och lungört.

Historiskt sett har området nyttjats av människan sedan lång tid tillbaka. Utmarken har bl. a använts för kreatursbete, svedjebbruk, veduttag samt utvinning av trätjära och kol. I delar av det som idag är skogsmark finns lämningar efter torpboställen och äldre åkerbruk. I hagmarksområdet har lövtäkt, åker- och ängsbruk samt kreatursbete bedrivits. Fram till 1900-talets början bedrevs slåtterbruk på de öppna strandkärren längs Tattån. Andra spår efter äldre markanvändning är lämningar efter äldre väg-stigsystem, kvarn/såg, bergtäkt samt områdets innehåll av stenrösen och stenmurar.

Berggrunden utgörs framförallt av medel- till grovkornig granit (Karlshamnsgranit), medan jordarterna till övervägande del utgörs av sandig morän samt mindre områden med kärr och urberg. Längs sjön Bråtasjöns östra sida löper ett smalt (ca 200 m brett)

stråk av isälvsediment. Topografin är mer markant i områdets östra delar, där den mycket kraftiga sluttningen med rikblockiga, upp till tjugo meter höga, talusbranter längs Tattåns östra sida är mest iögonfallande.

Området är genom sin naturskönhet och lämplighet för strövande särskilt värdefullt för friluftslivet. Det är genom sin mångformighet även av stor betydelse från undervisningssynpunkt.

Naturreseptatet Tattamåla har angivits som skyddsvärt ur naturvårdssynpunkt på internationell, nationell, regional och lokal nivå och omfattas av eller ingår i:

- EU:s ekologiska nätverk **Natura 2000** (del av reservatet)
- **Riksintresse** för naturvården (Persgårde-Tattamåla)
- Länsstyrelsens **naturvårdsplan** (Bråtasjöns-Treasjöns-Kroksjöns omgivningar, klass III)
- Blekinge Läns **bevarandeplan för odlingslandskapet** (klass II ur naturvårds- och kulturmiljösynpunkt)
- Länsstyrelsens **Ängs- och hagmarksinventering** (Tattamåla, klass II)
- Länsstyrelsens **våtmarksinventering** (mader vid Tattån, klass III)
- Skogsvårdsstyrelsens **nyckelbiotopsinventering**
- Projektet **LEKO** (landskapsekologiska områden) som Skogsvårdsstyrelsen driver tillsammans med Naturvårdsverket, SSR/LRF och WWF.

Området har ett behov av ett långtgående skydd för att bevara den äldre naturskogen och artmångfalden. Andelen äldre träd och död ved måste hållas hög för att gynna vissa sällsynta arter som kräver sådant substrat för sin fortlevnad, t ex vissa lavar och vedinsekter. En gynnsam bevarandestatus för ädellövs skogen, den talldominerade bland skogen

och de arter som är knutna till dessa är nödvändig att vidmakthålla med hänsyn till att ifrågasvarande delar av området är föreslaget av regeringen till det ekologiska nätverket Natura 2000.

Det är vidare angeläget att kunna återskapa de lövskogar som tidigare funnits där det nu finns kulturbestand av gran och tall. Ett sådant återskapande är även angeläget med hänsyn till landskapsbilden och att fastigheten är belägen i en trakt med lång kontinuitet av lövskog.

Syfte

Syftet med reservatet är att i

Hela området

- bevara områdets biologiska mångfald av naturtyper som ingår i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000, rödlistade arter samt i övrigt naturskogsarter och hävdberoende arter.
- bidra till att uppfylla regeringens miljökvalitetsmål *levande skogar*, *myllrande våtmarker*, *levande sjöar och vattendrag* och *ett rikt odlingslandskap*.
- bevara, underhålla och åskådliggöra kulturhistoriskt präglad vegetation, kulturhistoriska lämningar och spår efter tidigare brukande och hävdformer.
- säkerställa områdets framtida funktion som spridningskälla för hotade arter till omgivningen.

- tillgodose friluftslivets behov av områden med naturskog och äldre kulturlandskap i ett för Blekinges mellanbygd karaktäristiskt omväxlande och sjörikt landskap.

Skogsmark

- bevara de värdefulla livsmiljöerna *ek-avenbokskog av buskstjärnblommatyp, boreonemorala, äldre naturliga ädellövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora, bokskog av fryletyp, äldre ekskogar på sura, sandiga marker* och *västlig taiga* med tallskog, blandskog och triviallövskog, samt de växt- och djursamhällen som är karaktäristiska för dessa livsmiljöer i gynnsamt tillstånd. Strukturer som död ved och gamla grova träd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning. Tall och ek samt karaktärsarter som t. ex. myskmadra, blåsippa och murgröna ska ha gynnsamt tillstånd, liksom de skyddsvärda arterna bokvårtlav, grå skärelav och pulverklubba.

Våtmark

- bevara de värdefulla livsmiljöerna *lövsumpskogar av fennoskandisk typ, alluviala lövskogar som tidvis är översvämmade*, lövrik myrmark, öppna kärr och strandkärr. Karaktäristiska växt- och djursamhällen och arter inom livsmiljöerna, som t. ex. missne, skärmstarr, sjöranunkel och strandklo ska ha gynnsamt tillstånd. Strukturer som död ved och gamla grova träd ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning. De öppna kärren och strandkärren längs Tattån hålls fria från igenväxningsvegetation. Funktioner som stabilt mikroklimat, naturliga vattenståndsfuktuationer och opåverkad hydrologi ska bevaras.

Sjöar

- bevara de växt- och djursamhällen som är karaktäristiska för sjöarnas olika livsmiljöer i gynnsamt tillstånd. Strukturer och funktioner som säsongsvisa vattenståndsvariationer och fria vandringsvägar för vattenorganismer ska bevaras. Karaktärsarter för vatten- och strandvegetationen som t. ex. vit och gul näckros, sydbladdra, vattenklöver, skvattram, safsa och rundsilesår ska ha gynnsamt tillstånd.

Naturbetesmark

- bevara och utveckla de värdefulla livsmiljöerna *ekhagmark, öppen hagmark, ek-hassellund och träd- och buskrika holmar*, samt de växt- och djursamhällen som är karaktäristiska för dessa livsmiljöer i blekingska mellanbygdens betesmarker i gynnsamt tillstånd. Återskapa, vårda och säkerställa kontinuiteten av strukturer som lövtuktade träd, äldre solitära individer, mosaiken av öppenhet och slutenhet i träd- och buskrikare miljöer samt väl avbetad gräsmark såväl som extensivt betat högvuxet fältskikt. Karaktärsarter som t.ex. svinrot, darrgräs, stagg, lungört och gullviva ska ha gynnsamt tillstånd.

Restaureringsmark

- återskapa blandskog, ädellövskog respektive öppen naturbetesmark i områden med kulturbarrskog.

Föreskrifter för reservatet Tattamåla

Med stöd av 5, 6 och 30 §§ miljöbalken föreskriver Länsstyrelsen följande.

Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark och vattenområde inom reservatet

- 1 § *Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att*
- A1. Uppföra byggnad eller annan anläggning på såväl mark som i vatten.
 - A2. Anlägga väg, anordna upplag, spränga, gräva, borra, muddra, dämma, schakta, dränera, utfylla, tippa eller utföra annan markbearbetning.
 - A3. Anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
 - A4. Uppföra flaggstång, mast, antenn eller motsvarande anordning.
 - A5. Bedriva täkt i någon form.
 - A6. Skada eller förändra mark eller vegetation.
 - A7. Inplantera för området främmande växt- eller djurarter.
 - A8. Avverka träd och buskar, gallra, röja, ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
 - A9. Använda eller sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk, gödselmedel eller näringsämnen.
 - A10. Använda parasitbekämpningsmedel (t ex avermectiner) som utsöndras med kreaturens spillning i en för insekter skadlig form.
 - A11. Lägga igen öppna diken.
 - A12. Kultivera naturbetesmarker.

Ovanstående föreskrifter utgör inte hinder för ägare till fastigheten Tattamåla 1:1 att använda vändplatsen i områdets NO del som upplagsplats för timme, att använda sig av stig och väg i områdets NO och SV delar för uttag av timmer, att rensa diket i reservatets S del, samt att avlägsna sly och skuggande vegetation längs tomtmark och åkermark i reservatets SV del.

Ovanstående föreskrifter utgör inte heller hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder som erfordras för reservatets vård och skötsel.

Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång

- 2§ *Ägare och innehavare av särskild rätt till mark och vatten förpliktas tåla att anordningar utförs och åtgärder vidtas inom området enligt fastställd skötselplan, såsom*
- B1. Utmärkning av reservatet.
 - B2. Anläggande och underhåll av parkeringsplats och vandringsleder samt uppsättning av informationstavla vid anlagd parkeringsplats nordost om Bökesjön.
 - B3. Betesdrift, naturvårdsbränning, utglesning, plockhuggning, avverkning av kulturbarrbestånd, hamling, restaurering och vård av kulturhistoriskt präglad vegetation och kulturhistoriska lämningar.
 - B4. Undersökningar av växt- och djurlivet, mark- och vattenförhållanden samt andra naturförhållanden som ett led i uppföljningen av syfte och mål med reservatet.

Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

- 3§ *Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att*
- C1. Förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning.
 - C2. Otillbörligt störa djurlivet.
 - C3. Skada mark eller vegetation.
 - C4. Fånga och insamla ryggradslösa djur på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs.
 - C5. Plocka mossor, lavar eller vedlevande svampar.
 - C6. Skada kulturhistoriska lämningar.
 - C7. Medföra okopplad hund annat än vid jakt.
 - C8. Framföra motorfordon på land eller inom de vattenområden som ingår i reservatet.
 - C9. Rida annat än på hårdgjorda grusbelagda stigar och vägar.
 - C10. Cykla annat än på hårdgjorda grusbelagda stigar och vägar.
 - C11. Tälta, ställa upp husvagn eller husbil.
 - C12. Göra upp eld annat än vid för ändamålet iordningställd plats.
 - C13. På störande sätt utnyttja radio, cd-spelare eller därmed jämförlig anordning eller på annat sätt åstadkomma störande buller.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- C15. Bedriva vetenskaplig forskning som omfattar provtagning eller installation av utrustning.
- C16. Nyttja området för tävling, övning, lägerverksamhet eller annan motsvarande verksamhet.
- C17. Anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning.

Ovanstående föreskrifter enligt 7 kap. miljöbalken skall inte utgöra hinder för naturvårdsförvaltaren och arrendator att sköta området enligt fastställd skötselplan, eller att utföra normalt underhåll av vägar och stigar.

Föreskrifterna skall inte heller utgöra hinder för innehavare av servitut eller nyttjanderätt att framföra motorfordon på hårdgjorda grusbelagda vägar, frambra ledning (exempelvis kraft- eller teleledning) inom området, eller att underhålla och genomföra reparation av ledningarna.

Länsstyrelsen erinrar om att det enligt 7 kap 7 § miljöbalken kan meddelas dispens från föreskrifterna om det finns särskilda skäl.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen den till beslutet hörande skötselplanen. Reservatet skall förvaltas av Länsstyrelsen. Samråd skall ske med markägarna. För utförande av åtgärder enligt skötselplanen kan uppdragstagare utses.

Ärendets handläggning

Inägomarken öster och söder om Bökesjön uppmärksammades i samband med Ängs- och hagmarksinventeringen i slutet av 1980-talet. Den ingår i Bevarandeplanen för odlingslandskapet i Blekinge Län. Skogsvårdsstyrelsen har i nyckelbiotopsinventeringen, som utfördes under 1990-talet, redovisat sju stycken skyddsvärda nyckelbiotoper inom fastigheten Tattamåla 1:1, samt biotopskyddat del av fastigheten Halahult 1:80. Fastigheterna har under åren 1999-2001 ingått i projektet LEKO (landsskapsekologiska områden) som Skogsvårdsstyrelsen driver tillsammans med Naturvårdsverket, SSR/LRF och WWF. Länsstyrelsen har under år 1999 genomfört en översiktlig inventering av vegetation och naturtyper i området. En översiktlig fågelinventering inom delar av området gjordes av Västblekinges ornitologiska förening år 2000 på uppdrag av Länsstyrelsen. Översiktliga inventeringar av svampar och vedlevande insekter gjordes under år 2000 respektive år 2001 på fastigheten Tattamåla 1:1, vilka visade att fastigheten innehåller ett flertal intressanta svamp- och insektslokaler. Två större delar av fastigheten Tattamåla 1:1 ingår i nätverket Natura 2000 (59,5 ha). En större del av fastigheten Tattamåla 1:1 samt berörd del av fastigheten Halahult 1:80 är sedan år 2000 av riksintresse för naturvården enligt beslut av Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen har under hösten 2003 utfört en fördjupad inventering av området samt under vintern 2004 tagit fram ett förslag på beslut och skötselplan för naturreservatet Tattamåla.

Samråd om bl.a. reservatsavgränsningen har ägt rum den 19 augusti år 2003 på fastigheten Tattamåla 1:1 mellan företrädare för markägare och Länsstyrelsen. Motsvarande samråd har skett med markägare till fastigheten Halahult 1:80 den 21 september 2004.

Värdering av intrång och förhandling med markägarna om ekonomisk ersättning har på Länsstyrelsens uppdrag genomförts av Svefa AB.

Länsstyrelsen har gjort konsekvensutredning enligt 27 § verksförordningen (1995:1322) av de föreskrifter i beslutet som riktar sig till allmänheten (se bilaga 3).

Länsstyrelsen har 2004-06-17 förelagt markägare och samtliga sakägare att inkomma med yttrande över förslaget till beslut och skötselplan för naturreservatet Tattamåla. Även övriga intressenter har erhållit förslaget på remiss för yttrande. Ingen har haft några invändningar mot reservatsförslaget.

Ikraftträdande

Detta beslut träder i kraft den dag det vunnit laga kraft. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller dock omedelbart, även om de överklagas.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, inom tre veckor från den dag kungörelse om beslutet varit infört i ortstidning.

Deltagande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Ingegerd Wärnersson.

I beslutet har även deltagit länsassessor Bengt Johansson, antikvarie Nils- Gustav Nydolf samt biolog Åsa Nilsson, den sistnämnde som föredragande.

Ingegerd Wärnersson

Åsa Nilsson

Kungöres i länets författningssamling, ortstidning och ORIS.

Bilagor:

1. Karta med reservatsgränser
2. Skötselplan med bilagor
3. Konsekvensutredning
4. Hur man överklagar (B:1)
5. Sändlista

Kopia till:

Se sändlista, bilaga 5